

VRAAG EN ANTWOORD

Vraag 65 van Mevrouw W. van Wesemael :

Kent iemand de ouderdom of de onthullingsdatum van de volgende Gentse beelden of monumenten ?

- A) de Congoster
- B) het ruitersstandbeeld van Koning Albert 1
- C) "De Mastplanters" van Julius Van Biesbroeck
- D) "De Vechtende Tijgers" van Graaf Jacques de Lalaing
- E) "De Hazewind" van Domien Ingels
- F) "De Geketende Slaven" van Julius Lagae
- G) "De Eerste Stap in het Leven" van Georges Verbanck
- H) "De Aarde" van Karel Aubroeck
- I) "De verheerlijking van de Sport" aan het Hoger Instituut voor lichamelijke opvoeding van de Gentse Rijksuniversiteit
- J) het gedenkteken Graaf Oswald de Kerchove
- K) het gedenkteken Graaf Paul de Smet de Naeyer

Antwoord op vraag 58.

Bij de wet van 19 juli 1791 werd een "Tableau des Habitants" opge-
maakt. Tijdens de Napoleon-tijd werden dus bevolkingsregisters opge-
steld om hem toe te laten zijn soldaten te recruteren. In 1815 komt
de huidige wijze van nummering voor de huizen in voege; vroeger werk-
te men met secties. Op 30 juni 1846 werden bij K.B. bevolkingsregisters
officieel opgericht en treden in voege op 1.1.1847. Op 15 oktober 1846
had de eerste volkstelling plaats. Daarna hadden volkstellingen plaats op
31 december 1856, 1866, 1880, 1890, 1900, 1910, 1920, 1930, 1947,
1961, 1970. De huisnummervoorandering heeft plaats op de dag van de
volkstelling om middernacht. Huisnummers zijn politienummers; het ka-
daster werkt met perceelnummers. (Mevr. Van Geluwe-Eggermont)

We ontvingen een antwoord op de vragen 63 en 64 van Prof. Dr. A. Hacquaert en van Prof. Dr. R. Tavernier. Gezien beide antwoorden ongeveer dezelfde gegevens bevatten, hebben we ze versmolten tot een geheel.

Vraag 63 :

In het werk "La Belgique illustrée" deel 3 blz. 225, wordt vermeld : "Où sont les botresses aux vives reparties, triplant (dansant) en pleine rue sur du charbon menu mouillé et mêlé de dielle (terre glaise) dont elles faisaient des hochets (briquettes) ?" De naam "boteresse" voor Luikse vrouwen en meisjes ingezet bij het graven van het kanaal van Terneuzen komt uit het Luiks dialect. "Boteresse" of "botresse" is thans een bijna uitgestorven naam in Luik en werd gegeven o.m. aan vrouwen, die met een mand op de rug kolenstof aan huis bestelden. In Jean Haust "Dictionnaire Liègeois" komt "bot" (= Fr. botte), en "boteresse" voor. Als definitie van dit laatste woord "femme qui porte la botte, fait la messagère et piétine le charbon en terre pour en faire des "botchits" (boulets de menue houille pétrie avec de la glaise)".

De beide voornoemde werken geven een tekening van een "boteresse"; bij J. Haust is de mand gevuld met groenten en niet met kolen, wat er op wijst dat deze vrouwen niet uitsluitend kolen aan de man brachten.

Vraag 64 :

Met "John O'Gaunt's" wordt vermoedelijk bedoeld de zoon van koning Eduard III van Engeland en van Philippa van Henegouwen, die in 1340 te Gent werd geboren. In deze stad heeft Eduard III in hetzelfde jaar zich trouwens tot koning van Frankrijk laten kronen.

BIBLIOGRAFIE

I. Helmut Gaus : Pers, Kerk en geschreven fictie. Groeiproblemen en conflicten in een democratiseringsproces. (Gent 1836-1860) Brugge 1974, 235 blz. Prijs : 800 F. (Werk uitgegeven door de Faculteit van de Letteren en Wijsbegeerte) (Uitgeverij De Tempel, Brugge)

Deze studie onderzoekt een aspect van het cultureel leven te Gent en in het bijzonder de verspreiding van de literatuur door middel van feuilleton-aflieferingen in de Gentse pers in de periode 1836-1860. Uit het onderzoek blijkt, dat de pers het belangrijkste distributiekanaal was van de geschreven fictie en dat na enkele jaren de Nederlandstalige fictie kwantitatief aan belang gaat winnen om uiteindelijk de Franstalige te overvleugelen. De auteur meent, dat de gezamenlijke oplage van de Gentse pers van 1843, bijna 5000, zou gelezen worden door 50 à 75 000 lezers. (blz. 38) We hebben redenen om dit te betwijfelen en hierbij steu-

nen we ons op de gegevens in verband met de ontwikkeling van de bevolking (kunnen lezen en schrijven). In 1842 konden 48,66 % van de Gentse lotelingen noch lezen noch schrijven, getal dat zal dalen tot 30,32 % in 1860. Uit de volkstelling van 1866 weten we, dat 56,1 % van de totale Gentse bevolking noch lezen noch schrijven kan en in 1880 is nog 51,1 % van de Gentse bevolking, geboren voor 1825 - dus ouder dan 11 jaar in 1836 en ouder dan 35 jaar in 1860 - ongeletterd. De Gentse pers werd ook gelezen in de provincie; bovendien waren een aantal personen zeker abonné op twee of drie kranten - politieke personen, hoogleraars. We menen dan ook, dat de Gentse pers werd gelezen door maximum 10 000 à 12 000 personen. (Wat neerkomt op ongeveer vier maal het aantal stemgerechtigde personen voor de gemeenteraad in 1848)

De auteur onderzoekt daarna de reactie van de kerk tegenover het democratiseringsproces van de literatuur. Alhoewel buiten de door de auteur behandelde periode, maar er toch onmiddellijk op aansluitend, kon hier gewezen worden op de rapporten van Van Boxelaere als afgevaardigde van de bisschop van Gent bij de minister van Binnenlandse Zaken. (Driejaarlijkse verslagen van het lager onderwijs, 1861-1863 en volgende) In het derde deel wordt de betekenis van de leeskabinetten en van de bibliotheken van verenigingen onderzocht. De studie eindigt met twintig bladzijden bibliografie. Samenvattend : een zeer ernstige studie, resultaat van een langdurig en grondig vorserswerk, waardoor we een beter inzicht krijgen in een aspect van het cultureel leven te Gent, aspect dat zeker de politieke constellatie heeft beïnvloed.

Om te eindigen nog een bemerking. Op blz. 123 lezen we : "Twintig jaar Franse overheersing, maar ze wordt gevolgd door een periode van 15 jaar, waar het Nederlands de officiële voertaal was". Deze voorstelling strookt wel niet met de werkelijkheid. Eerst door het besluit van 15 september 1819 wordt vanaf 1 januari 1823 het Nederlands de officiële taal in Limburg, Oost- en West-Vlaanderen en Antwerpen. Het feit dat de twee voornaamste kranten te Gent - Le Catholique des Pays-Bas en de Journal de Gand - in het Frans verschenen, is toch tekenend voor deze periode.

2. Het werk "Stadsversieringen te Gent in 1635 voor de Blijde Intrede van de Kardinaal-Infant" door Carl Van de Velde en Hans Vlieghe is nog altijd verkrijgbaar in het Oudheidkundig Museum in de Bijlokeabdij. Prijs : 120 F. Het werk is prachtig geïllustreerd. Warm aanbevolen.

3. "Hoeveel service geeft Gents openbaar vervoer ?" door C. Van der Poel in Vooruit (4.2.2975) (artikel in verband met het werk van Prof. Anselin, directeur van het seminarie Survey en Ruimtelijke planning over de Kuip van Gent)

4. Prof. P. Kluyskens publiceerde in De Gentenaar :

De dood van Jacob van Artevelde (5.2.1975)
Zo de oude zong, zo piepten zijn zonen (7.2.1975)
Filips van Artevelde, een onfortuinlijke kapitein (12.2.1975)
Vermetel tot in de dood. (19.2.1975)
Jan Yoens - Pieter van den Bossche. (5.3.1975)
Frans Ackerman (19 maart 1975)
Jan van Dadizele (25 maart 1975)

5. Jos. Murez stelt in Vooruit (6.3.1975) de vraag "Vergeet de Arteveldestad haar grote kunstenaars?"

6. In "Toerisme in Oost-Vlaanderen" nr. 1, 1975, schrijft Dr. J. Decavele over "Het oude klooster van de Geschoeide Karmelieten" en N. Kerckhaert over "De vroegste Gentse Floralia en de media".

7. "25 jaar Gents Orgelcentrum" door André Minne (Vooruit 13.4.1975)

8. Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent. Deel XXVIII 1974. Het jaarboek opent met een "In memoriam Prof. Dr. Hans van Werveke en bevat onder meer een studie van E. Waterbolk over "Viglius van Aytta, maecenas van St.-Baafs te Gent" en een studie van L. Milis over "Frans-Vlaanderen en de Gentse Liberalen van "Het Volksbelang" in de late negentiende eeuw". De studie "Lieven Bauwens. Mythe en werkelijkheid" door A. Suetens werpt een nieuw licht op de persoon van L. Bauwens en moet zeker door belangstellenden worden geraadpleegd. Het Jaarboek 1974 eindigt met een rijke "Bibliografie van de geschiedenis van Gent. 1973-1974" door R. De Herdt. Deze bibliografie telt 85 nummers en is onmisbaar voor allen, die zich onledig houden met de lokale geschiedenis van Gent. (prijs voor de leden : 200 fr. Voor niet-leden : 350 fr. P.C.R. Maatschappij Geschiedenis en Oudheidkunde Gent : 000-0370680-43).

9. *L. Trivier : De Gentse Floraliën 1808-1975.*

In deze brochure verhaalt L. Trivier ons de boeiende geschiedenis van de Gentse Floraliën. De brochure bevat tientallen illustraties in kleur en werd uitgegeven door de Kredietbank naar aanleiding van de Gentse Floraliën 1975.

10. Als bijvoegsel van het Tijdschrift van het Gemeentekrediet n. III januari 1975, verscheen een lijst der geklasseerde monumenten en landschappen op 31 december 1974.

M. STEELS

TE GENT

1. Het bronzen standbeeld "Pieter van Gent" geschonken door het provinciaal bestuur van Oost-Vlaanderen aan Mexico werd enkele dagen begin februari tentoongesteld in de tuin van het provinciaal gouvernement. (De Gentenaar 3.2.1975, Vooruit 4.2.1975)

2. Op 1 april eindigde de productie van bier in de brouwerij Meiressonne. De brouwerij was reeds enkele jaren geleden overgenomen door de groep Artois. In de negentiende eeuw waren te

Gent een ongelooflijk aantal brouwerijen. In de Wegwijzer voor 1900 tellen we er 83 te Gent plus nog een aantal in de randgemeenten. Door schaalvergroting, die voornamelijk mogelijk werd door een verbetering van de vervoermiddelen, waardoor het afzetgebied zich gemakkelijk kon uitbreiden, verdwenen de meeste brouwerijen in de periode 1900-1940 en blijven nu nog slechts enkele grote brouwerijen in het land over.

3. Op zondag 16 februari trok op initiatief van Walter De Buck een carnavalstoet door de stad. Op de Kouter werd de reus Karel Waeri gedoopt.

4. In maart 1975 werd de gevel van het stadhuis kant Hoogpoort opgefrist. Ook het standbeeld van Jacob van Artevelde onderging een grote schoonmaak.

5. Onder het algemene thema "Gent, Duizend Jaar Kunst en Cultuur" wordt in elk der drie voornaamste stedelijke musea een tentoonstelling op touw gezet, die telkens bepaalde aspecten der ontwikkeling van de kunst en de cultuur te Gent belicht. Nieuw in dit opzicht is, dat niet alleen de "schone kunsten" aan bod komen, maar dat tevens ruime aandacht wordt besteed aan de kunstnijverheid. Tal van bruiklenen uit binnen- en buitenlandse collecties zijn van die aard dat zij het unieke karakter en de internationale betekenis van de tentoonstellingen kracht bijzetten. De objecten worden gepresenteerd in het levende milieu van hun ontstaanstijd en beschreven in drie wetenschappelijke en goed geïllustreerde catalogi. Aldus zullen de manifestaties zich geenszins uitsluitend tot de specialisten richten, maar heel zeker ook het grote publiek aanspreken.

Gespreid over het hele toeristische seizoen 1975 komen de volgende kunsttakken aan bod :

Museum voor Schone Kunsten 19.4 - 29.6.1975
schilderkunst, muurschilderkunst, beeldhouwkunst, tekenkunst, graveerkunst

Bijloke-Museum 21.6 - 31.8.1975
edelsmeedkunst, borduurkunst, miniatuurkunst, boekdrukkunst, boekbanden

Centrum voor Kunst en Cultuur 11.7 - 14.9.1975
architectuur, tapijtkunst, meubelkunst, keramiek, tin, ijzer, koper, brons
